

FUGLENE OG DEN REGNFULDE SOMMER 1907.

AF

KRISTEN BARFOD.

Motto: »Men Regnen, den
regner hver eneste Dag.«

Det er ikke blot Cyklehandlerne, »Tivolis« Aktionærer, Restauratørerne langs Strandvejen osv., der have haft Grund til at beklage sig over den kolde og fugtige Sommer, men ogsaa vore fælles Venner Fuglene, og da navnlig Smaafuglene, hvis Klager ganske vist have været af ren negativ Art, idet jeg i de ca. 30 Aar, jeg har interesseret mig for og iagttaget Fuglenes Liv og Færd, ikke mindes nogen Sommer, hvor Fuglesangen har været saa fattig og lavmælt som i afvigte; og at Grunden hertil maa være at søge i Regnen og Kulden og den Ødelæggelse, de førte med sig, kan der formentlig næppe herske nogen Tvivl om.

De store Fugle have i Følge Sagens Natur klaret sig ret godt; thi dels falder deres Yngletid jo som Regel temmelig tidligt (for dette Aars Vedkommende altsaa inden Regnperioden begyndte: medio Juni), og dels ere deres Reder saa massive, at de — selv udsatte for stærke og gentagne Regnskyl og Storme — kun rent undtagelsesvis kunne tage saa megen Skade, at de blive forladte, og hvad selve de rugende Fugle angaa, da lade disse sig kun yderst sjældent afficere af Uvejret; endelig har jeg gentagne Erfaringer for, at Ungerne kunne taale forbausende megen Kulde og Væde, naar de da ikke ere altfor spæde.

Til Bevis for Rigtigheden af ovenstaaende skal jeg anføre nogle Iagttagelser, jeg i Sommer har gjort angaaende Storken (*Ciconia alba*), der vist utvivlsomt er den af samtlige her i Landet ynglende Fugle, som anbringer sin Rede mest aaben og udsat for alt Slags Vejr, idet den jo omhyggelig undgaar al Dækning: overhængende Grene og lign. Ikke langt fra min Præstegaard har der i Aar ynglet 3 Par, hvis Reder alle ere anbragte paa Hustage (et fjerde Par, der ellers plejer at yngle i min Have i et Træ, hvis Top jeg i sin Tid har afhugget og i Stedet for fastgjort et Hjul, blev desværre i Aar forhindret i at ruge af en onskabsfuld ensom Stork — muligvis en tidligere Besidder, der ved brutalt at fjerne Æggene efterhaanden, som de lagdes i Reden, vilde dokumentere sin Eneret til samme). To af Parrene indfandt sig paa Rederne paa sædvanlig Tid (11—12 April), me-

dens det tredie af en eller anden Grund var bleven saaledes forsinket, at det først naaede til sit Hjem 29 April. De to først-ankomne Par bleve saa tidligt færdige med Restaurering af Rederne, Æglægning og Rugning, at Ungerne allerede vare udklækkede ca. 1 Juni, og disse vare derfor tilstrækkelig udviklede og modstandskraftige til at overleve den kritiske Dag: 3 Juli med paafølgende Nat, hvor en skybrudlignende Regn i Forening med en orkanagtig Storm fra Syd—Vest bragte Ødelæggelse og Sorg i Tusinder af Fuglehjem¹.

Det sidst ankomne Par blev derimod først færdigt med Rugningen ca. 15 Juni; 3 Juli stod Hannen omtrent hele Dagen og »hang med Næbbet« i Nærheden af Reden, medens Hunnen anbragte sig midt i samme og med halvtudbredte Vinger søgte at skærme de 3 Unger (en fjerde var nogle Dage i Forvejen kastet ud af Reden) mod den nedstyrtende Regn, men forgæves — de fandtes Dagen efter alle døde!

Men nu Smaaafuglene!

Angaaende disse har jeg gjort talrige og — som det af nedenstaaende Linier vil ses — højst sørgelige Iagttagelser baade i Jylland og paa Sjælland.

5—10 Juni opholdt jeg mig daglig 6—8 Timer i mit »gamle Revier«: en ca. 50 Tønder Land stor med Pors og Lyng bevokset Engstrækning i Limfjordens umiddelbare Nærhed, hvor der — som iøvrigt overalt langs med denne Fjord — findes en overordentlig rig Fuglefauna. Hvor har jeg dog nydt mange livsalige Timer deroppe, hvor jeg i 11 Aar har haft mit Hjem! Hvilke Øjeblikke kan lignedes med dem, jeg tilbragte dér, hvor jeg vandrede om dagevis og gjorde interessante Iagttagelser i

¹ Efter at ovenstaaende var nedskrevet, modtog jeg fra Direktøren for meteorologisk Institut følgende Oplysninger:

»Den for Juli Maaned normale Nedbør er 65 mm.; den største Nedbør i et Døgn blev maalt 3—4 Juli med 38 mm. ved Evetoftø ved Frederiksværk« (c. 3 Luftmil fra mit Hjem). — Da jeg 3 Juli om Eftermiddagen gik en Tur ud ad Vejen mod Sydvest, maatte jeg kæmpe mig Skridt for Skridt frem mod Stormen, ja! endog af og til holde mig fast ved Telefonpæle og Vejtræer; det forbauser mig derfor meget gennem Met. Inst. at erfare, »at der ikke var noget særligt ved Blæsten 3 Juli, den kan hverken karakteriseres som »Orkan« eller »Storm«, men kun som »haard Kuling«, »trebet Merssejlskuling«, hvilken Styrke Vinden endda kun naaede i den sydøstlige Del af Landet.« (Selvfølgelig bøjer jeg mig for Videnskaben — specielt for den trebede! — men her paa min Egn var det nu alligevel — en nederdrægtig Brandstorm!).

en for mig hidtil delvis ukendt Fugleverden og derefter, naar »Slottet i Vesterled«¹ luerødt hævdede sig paa sine Ildsøjler hinsides Fjordens Vover, behagelig træt lagde mig til Rette med Hovedet paa en lyngbevokset Tue (NB. uden Myrer!), Benene med de lange Vandstøvler, hvorfra Stropperne stak op, strakte saa langt fra hinanden som muligt, Ild paa Snadden og Blikket vendt op mod den lyseblaa Himmel — den Hvælving¹, paa hvilken der ej findes Skimmel — og saa lade Tankerne drage »af By«, mens Fuglenes Stemmer harmonisk sig blande, og Bølgerne hist paa Limfjordens Vande tiskende, hviskende skvulpe mod Land — I Moll-Toner bløde! paa Sindet I virke som Orgelmusik i Naturens Kirke. — Hvor Gud dog er stor — og Du selv saa lille — men hvad har den Klyde dog her at bestille? Aah! det er jo sandt! dens Rede i Onsdags paa »Holmen« jeg fandt — Og alle de Stakler, som kæmpe og stride derovre paa Samfundets mørke Side — i snævre Baggaarde, skumle Fabrikker, mens Du af Livsglædens Bæger drikker! — Hvad Pokker! dér sidder en Natravn og glor — saa, nu stak den ned i Kren Persens Ro'r! — og de, der er stængte bag Fængslernes Gemmon Du i Hans Øjne er bedre end dem? selv om Du ta'r Kjole og Krave paa — og lidt Salvelse med — det kan ikke forslaa — vi er Pjalte og Stympere alle tilsammen, saa sandt som dér kredser en Musvaage — Amen! — — —

Men ude fra Mudderprammen en Klynge af Arbejds mænd hører jeg taktfast syngte: Aa hive! aa hej! en Bajer til mig!

Undskyld Digressionen, mine Damer og Herrer! til Sagen! Under mit Ophold derovre fandt jeg ca. 50 Reder, deraf 6 af den dobbelte Bekkasin (*Gallinago scolopacina*) og 10 af den gule Vipstjert (*Motacilla flava*) (to af disse indeholdt et Gøgeæg); de øvrige vare nogenlunde ligelig fordelte mellem Rødben (*Totanus calidris*), Ryler (*Tringa alpina*), Brushøns (*Machetes pugnax*), Viber (*Vanellus cristatus*), Tornirisker (*Cannabina linota*), Rørspurve (*Emberiza schoeniclus*), Brunstrubede Digesmutter (*Praticola rubetra*), Sivsangere (*Acrocephalus phragmitis*) og Engpibere (*Anthus pratensis*). Umiddelbart før min Afrejse viste jeg en Bekendt, som bor der i Nærheden, en Del af de Smaafluglereder,

¹ Det var paa denne Egn, Ingemann blev inspireret til sin vidunderlig stemningsfulde Aftensang: Der staar et Slot i Vesterled.

hvori Æglægningen endnu ikke var afsluttet, med Anmodning om at ville efterse dem, naar nogle Dage vare forløbne, for det Tilfældes Skyld, at nogle af dem i Mellemtiden skulde have faaet Besøg af min specielle Ven: Gøgen. Imidlertid fik jeg følgende bedrøvelige Meddelelse fra ham:

— — »Torsdag d. 20 Juni var jeg ude i Revieret, men her saa det meget sørgeligt ud, idet det næsten fuldstændig stod under Vand, og samtlige Reder vare som Følge deraf enten helt regnede i Stykker eller fyldte med Vand.«

Medens det nemlig var overvejende tørt og klart Vejr i den første Halvdel af Maaneden, begyndte i Midten af samme en vedvarende Regnperiode, der af Meteorologisk Institut karakteriseres saaledes: »I Dagene 14—26 Juni alene blev der i hele Landet, taget under ét, maalt 58 mm. Regn, hvilket er 45 % mere end hele Maanedens normale Nedbør — — — paa 47 Stationer blev der i Løbet af ét Døgn maalt 20 mm. eller mere; den største Nedbør i ét Døgn blev maalt d. 14 med 42 mm. saa vel i Slagelse som ved Gjedser Fyr — Nedbørdagenes Antal var efter Optegnelse paa Fyrstationerne gennemsnitlig 18, medens en 30aarig Normal kun giver 9; til Sammenligning tjener, at det største Antal Dage med Nedbør har for Juni siden 1874 været 14—15 i 1879, 1882 og 1892. — Landbohøjskolen havde 24, Tarm 21 Dage med Nedbør-Tal, der ikke ere naede siden 1861.«

Da der paa den Station, som ligger nærmest og tillige meget nær ved mit Revier, ifølge et foran mig liggende »Kort over Nedbør i Juni Maaned« kun er maalt 110 mm., medens der f. Eks. i Taars (ved Hjørring) og Varde er maalt henholdsvis 132,7 og 133,8 mm., og da nævnte Revier paa ingen Maade kan siges at ligge særlig lavt, maa desværre Antallet paa de Reder, som Juniregnen har ødelagt i de jydskes Moser, Kær og Enge fastsættes til Legio!

Hvad nu mine Iagttagelser i det af mig undersøgte sjællandske Revier angaar (det spænder over ca. 1 Flademil med Slangerup som Centrum og bestaar mest af Skov og Krat¹) maa jeg straks gøre opmærksom paa den glædelige Kendsgerning, at jeg med tørre Tal kan paavise, at Juniregnen ikke her har

¹ Selvfølgelig findes der ogsaa nogle Eng- og Mosestrækninger, men disse fik jeg kun Lejlighed til at aflægge enkelte og tilmed flygtige Besøg.

gjort nogen nævneværdig Skade, thi af over 60 Smaafugle-reder, som jeg eftersaa i Maanedens sidste Halvdel, blev kun 1 — een — ødelagt af Regnen. Grunden hertil maa søges dels i den Omstændighed, at Maanedsnedbøren, som blev maalt paa den Station (Slagslunde), der ligger nogenlunde midt i mit Revier, kun var 76,9 mm., dels og navnlig deri, at Reder, for største Delen anbragte i tætte Buske og Træers løvrige Grene, selvfølgelig i langt højere Grad have Betingelser for at kunne modstaa selv mange Dages Nedbør — NB. saalænge denne er *jævn* og ikke antager nogen skybrudlignende Karakter — end de ovenfor omtalte aabne og næsten for al Dækning blottede jyske Reder, med andre Ord: Det er ikke Regnmængden i og for sig, men Styrken, hvormed den falder, der virker ødelæggende, hvad jeg i Aarenes Løb har haft Lejlighed til at bemærke adskillige Gange.

Af ovenstaaende Iagttagelser, der jo ere anstillede indenfor ret snævre Grænser, har man imidlertid ikke Lov til at drage nogen Slutning for hele Sjælland, da Regnen er faldet meget forskelligt paa de forskellige Egne af Øen. Medens der f. Eks. — som ovenfor berørt — paa det mest regnfulde Døgn (14 Juni) ved Slagelse blev maalt 42 mm., maalttes der i det Døgn, da Nedbøren var stærkest i København, paa Landbohøjskolen og i mit Revier (25 Juni) henholdsvis kun 9,3, 11,8 og 16,1 mm.

Men for utallige Fuglepar, der ikke havde faaet Ungerne »paa Vingerne« inden 3—4 Juli, blev dette Døgn, (hvis Vejrbeskaffenhed ovenfor er beskrevet), af skæbnesvanger Betydning, hvad jeg desværre kun har altfor mange Beviser for — f. Eks. følgende: I Nærheden af min Præstegaard findes et lille Krat, hvor der hvert Aar plejer at yngle 2 Par Nattergale (*Luscinia philomela*); de indfandt sig ogsaa i Aar paa sædvanlig Tid, ca. 10 Maj (den ene Han var her iøvrigt ogsaa i Fjor; den var let at genkende paa dens ejendommelige Sang, hvor Stroferne Sy-lov, Sy-lov, Sy-lov idelig repeteredes¹).

¹ At den herved gjorde sig til højrosted Tolk for et blandt Befolkningen paa denne Egn stærkt næret Ønske om ved en vis Kommissionsdommers Hjælp at faa Klarhed paa adskillige mystiske Ildebrande, der have fundet Sted her i de senere Aar, kan vel næppe interessere andre Læsere end dem, der maatte være Medlemmer af Frederiksborg Amts Brandforsikringsforening for rorlig Ejendom!

Begge Par havde Rederne færdige og Æglægningen paa-begyndt inden 1 Juni, men medens lutter Lykke tilsmilte første Par, havde det andet følgende Modgang: Et friskt Æg, som 26 Maj laa i Reden, der var meget aabenlyst anbragt, fandtes 29 Maj itubidt og tømt for sit Indhold; en ny Rede — iøvrigt næsten lige saa uforsigtigt anbragt som ovennævnte — blev op-ført saa hurtigt, at den allerede 1 Juni indeholdt 1 Æg, 6 Juni 5, men Dagen efter vare samtlige Æg forsvundne! Parret lod sig imidlertid ikke forknytte af disse huslige Sorger, men tog efter nogle faa Dages Ferieren fat paa Opførelsen af Rede Nr. 3 (denne Gang særdeles godt skjult: ca. $\frac{1}{2}$ Alen nede i en med frodige Nælder gennemvokset Kvasbunke); af de 4 Æg, som jeg 19 Juni saa i Reden, kom der nogle Dage efter — Datoen har jeg desværre ikke optegnet — 4 Unger, men da jeg 4 Juli om Aftenen kiggede ned i Reden, fandt jeg denne fuldstændig gennem-blødt af Regn og alle Ungerne, hvoraf den ene allerede var halv-førtæret af nogle Aadselgravere, døde, uagtet de paa det Tids-punkt vare temmelig store og delvis forsynede med Fjer. Det var et vemodigt Syn at iagttage dette af Livets Modgang saa haardt prøvede Ægtepar Resten af Sommeren hoppe tavst og forknyt omkring — i Modsætning til det første Par, der var i travl Beskæftigelse med at introducere deres 5 Unger, der forlængst havde forladt deres snævre Barndomshjem inde under den visne Slaaenbusk, i den store, store Verden!

I de følgende Dage fandt jeg nu Masser af Smaafuglereder ødelagte enten af Regnen eller af den føromtalte trerebede Mers-sejlskuling. — Det vilde være at stille for stort et Krav til Læsernes Taalmodighed og iøvrigt ogsaa uden nævneværdig Interesse, om jeg her vilde fremkomme med en specificeret Liste over samtlige sørgelige Fund, der jo for største Delen vilde indeholde Navne paa saa talrigt ynglende Fugle som: Havesangere (*Sylvia hortensis*), Tornsangere (*Sylvia cinerea*), Gulspurve (*Emberiza citrinella*) og Tornirisker, og vil derfor indskrænke mig til at anføre — dog med Forbigaaelse af Datoer — enkelte af disse Fund, som formentlig kunne have nogen Interesse: En Gulspurverede med 2 Æg og 1 Gøgeæg (*Cuculus canorus*) (Reden fuldstændig gennemblødt), en Solsorterede (*Turdus merula*), anbragt dybt nede i en Kvasbunke, med 5 Æg, der næsten svømmede i Vand (for Oologer er dette Kuld interessant ved Æggenes højst forskellige Størrelse, nemlig: 35×22 , 34×22 ,

32 × 21, 30 × 20, 30 × 20 mm.), 2 Rørsangerreder (*Acrocephalus arundinaceus*): 5 + 5 Æg (Æggene i den ene vare »regnede fast« til Redematerialet), 2 Grøniriskreder (*Ligurinus chloris*) (6 + 1 Æg), en Tornsangerrede med 4 Æg og et Gøgeæg (Reden anbragt mod Syd-Vest mellem Nælder — var af Blæsten dreiet saa meget paa Skraa, at Æggene vare paa Nippet til at falde ud), 2 Bastardnattergalere (Hypolais icterina), begge gennemvædede og tildels opløste af Regnen; den ene var nyopført, den anden, der indeholdt 5 døde Unger, sad ca. 2 Alen nede i en tæt Hasselhæk i min Have; en Træpiberede (*Anthus arboreus*) med 5 rødlige af Regnen skjoldede Æg; 2 Sumpsangerreder (*Acrocephalus palustris*), den ene fuldstændig endevendt af Blæsten; ved Foden af de tørre Nældestængler, hvortil Reden havde været fastgjort, laa de 3 Unger døde, den anden, der fandtes ca. 1 Alen nede i et tæt Hindbærparti, indeholdt 4 ihjelregnede Unger og 1 surt Æg, en gennemblødt og tildels ituregnet Sivsangerrede traf jeg i en Rugmark (!!) med 5 forladte Æg o. s. v.

De overdækkede Reder, der jo tilmed som oftest ere byggede umiddelbart paa Jorden, klarede sig selvfølgelig bedre: saaledes fandt jeg i 3 Løvsangerreder (*Phylloscopus trochilus*), hvor der netop paa den kritiske Dag var spæde Unger (andet Kuld), disse i bedste Velgaaende og iagttog et fjerde Par made Unger, uden at det dog var mig muligt at opdage Reden.

Da Regnen i nævnte Døgn i Følge Met. Instituts Nedbørstabel nærmest maa betegnes som Landeregn, kan man desværre heraf slutte, at ovenstaaende triste Iagttagelser ikke have været ejendommelige for mit Revier, men lige saa godt kunde have været gjorte i de fleste andre Dele af Landet.

Som Følge af al denne Forstyrrelse fandtes der i Aar ualmindelig mange sene Kuld, endnu i Slutningen af Juli traf jeg adskillige Reder med friske Æg (deriblandt en Havesangerrede (*Sylvia hortensis*), der foruden et af Fuglenes egne Æg indeholdt et Gøgeæg), og jeg fik her Lejlighed til at gøre den højst interessante Iagttagelse, at ikke faa Smaafugle, kloge af Skade, denne Gang havde anbragt deres Reder ualmindelig godt dækkede; navnlig mindes jeg en Gulspurverede, bygget umiddelbart under et, mod Jorden bøjet, stort Skræppeblad, hvis Yderkanter vare opadhvælvede — kort sagt: en Vandrende efter alle Kunstens Regler! Skønt jeg har fundet Hundreder af denne Fugls Reder, er det første Gang, at jeg har set den træffe

en saadan Sikkerhedsforanstaltning, thi ingen skal faa mig til at tro, at det var et Tilfælde: det er da saa et af dem, der ser ud som — en Tanke!

Sluttelig skal jeg bemærke, at da jeg i Sommer kun har færdedes meget lidt paa aaben Mark, ere mine Iagttagelser over de Fugle, der fortrinsvis yngle her, for faa og overfladiske til at der deraf kan drages nogen berettiget Slutning; af Kornlærkereder (*Emberiza miliaria*) har jeg saaledes kun truffet 3, hvoraf Æggene (3) i den ene vare fuldstændig jordslaede og selvfølgelig forladte. — Af 4 Agerhønsereeder (*Perdix cinerea*) kom der kun Kyllinger af den ene (18 Æg); i de 3 andre (20, 12 og 20 Æg) vare de forladte — for de to Reders Vedkommende meget rugede — Æg mere eller mindre oversprøjtede med den af Regnen opblødte Jord. Da jeg midt i Yngletiden har »stødt« ikke saa faa ensomme Par paa forskellige langt fra hinanden liggende Steder (hvilket lader formode, at lige saa mange Reder ere blevne ødelagte), da endvidere Tallet paa de Høns, jeg i Efteraaret har set hænge udenfor Vildthandlernes Vinduer i København, kun — i Modsætning til tidligere Aar — har været saare sparsomt, og jeg endelig dertil følger den Kendsgærning, at de Jagttasker, jeg har haft Lejlighed til at kigge i hos adskillige Jægere, der vare »for Hjemgaaende«, have været kemisk tomme for Agerhøns, — saa ligger den Antagelse jo meget nær, at den fugtige Sommer ogsaa indenfor disse Fugles Rækker har anrettet en ikke ubetydelig Ødelæggelse.

OM DRÆBTE ROVFUGLE FRA EN LILLE DANSK Ø.

AF

HERLUF WINGE.

Et Selskab Jægere havde i 1907 lejet Jagten paa en af vore mindste afsides liggende Øer, og som man plejer at gjøre det allevegne i Landet og i alle vore Nabolande, havde man udlovet og betalt Skydepenge for dræbte Rovfugle. Fødderne af de Rovfugle, der vare dræbte i Aarets første Halvdel, særlig paa Trækket om Foraaret, ere nylig tilstillede mig.

Der er spildt et uhyre Stof, der kunde have oplyst om Rovfuglene og deres Liv, eller rettere deres Død, hos os. I mange Aar er der vel fra en stor Del af Landets Herregaarde meddelt